

14.4.2024 Pääsiäisen kolmas sunnuntai, Mirhantuojien sunnuntai

Kristus nousi kuolleista!

Aamupalveluksen evankeliumi

”Kun Jeesus oli varhain sapatin jälkeisenä päivänä noussut kuolleista, hän ilmestyi ensiksi Magdalan Marialle, josta hän oli ajanut ulos seitsemän pahaa henkeä. Maria lähti sieltä ja vei sanan Jeesuksen seuralaisille, jotka itkivät murheissaan. He eivät kuitenkaan uskoneet, kun kuulivat, että Jeesus eli ja että Maria oli nähnyt hänet. Tämän jälkeen Jeesus ilmestyi hahmoltaan vieraana kahdelle heistä, kun he olivat kulkemassa pois kaupungista. Myös nämä menivät viemään toisille sanaa, mutta heitäkään ei uskottu. Viimein Jeesus ilmestyi myös yhdelletoista opetuslapselleen heidän ollessaan aterialla. Hän moitti heidän epäuskiaan ja heidän sydämensä kovuutta, kun he eivät olleet uskoneet niitä, jotka olivat nähneet hänet kuolleista nousseena. Hän sanoi heille: ”Menkää kaikkialle maailmaan ja julistakaa evankeliumi kaikille kansoille. Joka sen uskoo ja saa kasteen, on pelastuva. Joka ei usko, tuomitaan kadotukseen. Ja niitä, jotka uskovat, seuraavat nämä tunnusmerkit: Minun nimissäni he ajavat pois pahoja henkiä. He puhuvat vierailta kielillä. He tarttuvat käsin käärmeisiin, ja vaikka he juovat tappavaa myrkyä, se ei vahingoita heitä. He panevat kätensä sairaiden päälle, ja nämä paranevat.” Kun Herra Jeesus oli puhunut heille tämän, hänet otettiin ylös taivaaseen ja hän istuutui Jumalan oikealle puolelle. Opetuslapset lähtivät matkaan ja saarnasivat kaikkialla. Herra toimi heidän kanssaan ja vahvisti sanan tunnusmerkeillä.” (Mark. 16: 9 – 20, III. ylösnousemusevankeliumi)

Tämä on järjestyksessään kolmas ylösnousemusevankeliumi. Ensimmäinen on viime sunnuntaina luettu Matteuksen evankeliumin loppu, toinen on se teksti Markuksen evankeliumista, mikä luettiin pääsiäisyön ristisaatossa ennen aamupalveluksen alkua.

Yllä oleva teksti poikkeaa sanastoltaan ja tyyliltään Markuksen muusta evankeliumista. Tutkijoiden mukaan se on hyvin varhainen luotettavana pidetty lisäyis Markuksen evankeliumiin. Yleensä ajatellaan, että alkuperäinen Markuksen evankeliumi on päättynyt luvun kuusitoista jakeeseen kahdeksan. Tämä ”mahdollinen lisäys” on saanut paljon vaikutteita Luukkaan evankeliumista ja jonkin verran Johanneksen ja Matteuksen evankeliumeista.

Teksti kertoo ylösnousseen ilmestyksistä ja opetuksesta opetuslapsille. Aluksi opetuslapset eivät usko Jeesuksen ylösnousemukseen, esimerkiksi Magdalan Mariaa ei uskota. Markuksen mukaan Emmauksen tiellä kulkeneita opetuslapsia ei uskota. Tässä kohdassa Luukkaan evankeliumi poikkeaa Markuksen evankeliumista, Luukkaan mukaan koolla olleet yksitoista opetuslasta ja muut olivat jo tietoisia ylösnousemuksesta (Luuk. 24: 33 – 35). Markuksen mukaan muutos tapahtuu vasta, kun Jeesus ilmestyy yhdelletoista opetuslapselleen heidän ollessaan aterialla.

Markuksen evankeliumissa oleva kastekäskey antaa tehtävän julistaa evankeliumia kaikille kansoille, ei vain niille, jotka uskovat. Julistuksen tehtävänä on aikaansaada kuulijassa usko ja sitten suorittaa kaste. Siinä on myös ajatus tuomitsemisesta kadotukseen. Sillä tarkoitetaan elämää Jumalan elämän ulkopuolella.

Tunnusmerkkien kohdalla on yksi lause, joka pitää ymmärtää oikein: ”He tarttuvat käsin käärmeisiin, ja vaikka he juovat tappavaa myrkkyä, se ei vahingoita heitä.” Käärme ja myrkky viittaavat pahaan henkeen. Opetus on, että paholainen ei voi estää toimintaa. Tuota kohtaa ei saa ymmärtää kirjaimellisesti. Kysymys on hengellisestä taistelusta paholaista vastaan. Me voitamme paholaisen Jumalan avulla.

Tekstin lopusta kannattaa huomata, että opetuslapset toimivat Jeesuksen käskyn mukaisesti. Toiminnan alettua todetaan ”Herra toimi heidän kanssaan”. Jumala ei pakoita ketään toimimaan, mutta jos me toimimme Hänen tahtonsa mukaisesti, niin silloin Herra toimii kanssamme.

Päivän epistola

”Noihin aikoihin, opetuslasten joukon yhä kasvaessa, kreikkaa puhuvat alkoivat syyttää hepreankielisiä siitä, että heidän leskiään syrjittiin päivittäisiä avustuksia jaettaessa. Silloin apostolit, ne kaksitoista, kutsuivat koolle koko opetuslasten joukon ja sanoivat: ”Ei ole oikein, että me ruoan jakamisen tähden lyömme laimin Jumalan sanan. Valitkaa siis, veljet, keskuudestanne seitsemän hyvämaineista miestä, jotka ovat Hengen ja viisauden täyttämiä, niin me asetamme heidät tähän tehtävään. Silloin me voimme omistautua rukoukseen ja Jumalan sanan jakamiseen.” Kaikki, jotka olivat koolla, pitivät tätä ehdotusta hyvänä. He valitsivat Stefanoksen, miehen, joka oli täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä, sekä Filippoksen, Prokoroksen, Nikanorin, Timonin, Parmenaksen ja Nikolaoksen, antiokialaisen käännynnäisen. Nämä tuotiin apostolien eteen, ja apostolit rukoilivat ja panivat kätensä heidän päälleen. Jumalan sana levisi leviämistään. Opetuslasten määrä kasvoi Jerusalemissa nopeasti, ja usko voitti puolelleen myös monia pappeja.” (Ap.t. 6: 1 – 7)

Hieman aikaisemmin Apostolien teot kertoi Jerusalemin alkuseurakunnan ihanteellisesta tilanteesta, jossa kaikki oli yhteistä ja kaikki saivat tarvitsemansa avun. Nyt tilanne on toinen. Seurakunnassa näyttää olevan ryhmä, joka ei ole tasa-arvoinen muiden kanssa: kreikankielisiä leskiä syrjitään avustuksissa.

Voi olla, että kyseessä on toisenlainen tilanne, seurakunnan toiminta on osittain jakaantunut kahtia jo aikaisemmin. Me tapaamme ensimmäistä kertaa diakonit. Joidenkin tutkijoiden mukaan nämä muodostivat oman ryhmänsä ja toimintatapansa alkuseurakunnassa. Silloin tämä Apostolien tekojen

kertomus kertoo meille näiden seitsemän miehen asettumisesta kahdentoista apostolin johdon alaisuuteen.

Todennäköisesti yksinkertaisin selitys on paras. Alkuseurakunnassa oli kahdenlaisia juutalaisia, joita erotti toisistaan käytetty kieli. Hebreankieliset olivat Palestiinan asukkaita, jotka käyttivät puhekielenään arameaa. Kreikkaa puhuvat olivat diasporajuutalaisia, joiden äidinkieli oli kreikka. Kreikkaa puhuvia juutalaisia asui Jerusalemissa ensimmäisellä vuosisadalla jonkin verran, heillä oli useita kreikankielisiä synagogia kaupungissa. Myöhemmin voimme lukea Apostolien tekojen kirjasta, kuinka Saul väitteli kreikankielisten juutalaisten kanssa (9: 29). ”Päivittäisiä avustuksia jaettaessa” tarkoittanee sinä päivänä jaettavia asioita, ei jotain avustusohjelmaa.

Sanonta ”ruoan jakamisen tähden” sisältää kreikkalaisessa tekstissä sanan ”diakonein”, mutta sen sanan käyttäminen siinä merkityksessä, että avustajien tehtävä olisi vain pöytäpalvelus tai avustusten jakaminen, on harhaan johtava. Sanaa diakoni ei käytetä tässä yhteydessä, vaikka se on ehkä Luukkaalla ollut mielessä. Näiden avustajien tehtävinä ei mainita myöhemmin avustusten jakaminen vaan esimerkiksi Stefanos ja Filippos mainitaan julistajina.

Valtuutus tehtävään noudattaa järjestystä, joka löytyy Vanhasta testamentista. Piti valita seitsemän hengen ja viisauden täyttämää miestä, jotka asetettiin tehtävään. Tehtävään asettaminen tapahtui rukouksen ja käten asettamisella valittujen päälle. Tehtävään asetettu sai uuden tehtävän ja hänelle lahjoitettiin voima sen suorittamiseen. Samalla tavoin esimerkiksi Mooses asetti uudeksi kansan johtajaksi Joosuan (4. Moos. 27: 18 – 23) ja Timoteos oli asetettu virkaansa (1. Tim. 4: 14).

Tehtävään asetetut ”seitsemän avustajaa” tunnettiin tällä nimityksellä (Ap.t. 21:8). Heidän tehtävänä oli Jerusalemin seurakunnan hallinnointi. Näin apostolit kykenivät ”omistautumaan rukoukseen ja Jumalan sanan jakamiseen”.

Tekstissä luetellaan seitsemän avustajan nimet. Nämä nimet ovat kreikkalaisia. He eivät näytä edustavan Palestiinan alueen juutalaisia. Joukossa mainitaan yksi juutalaisuuteen kääntynyt, Nikolaos, joka oli kotoisin Antiokiasta.

Tekstimme loppuu toteamukseen, että seurakunta kasvoi. Erikseen mainitaan, että ”usko voitti puolelleen myös monia pappeja.” Jerusalemin temppelin papit toimittivat uhreja ja rukouksia. Heidän lukumääränsä oli suurehko. He eivät olleet pysyvästi Jerusalemissa, vaan heitä oli 24 ryhmää, joista kukin ryhmä tuli aina vuorollaan toimittamaan palveluksia Jerusalemiin.

Päivän evankeliumi

”Silloin saapui paikalle arimatialainen Joosef, arvossa pidetty neuvoston jäsen, joka hänkin odotti Jumalan valtakuntaa. Hän rohkaisi mielensä, meni Pilatuksen puheille ja pyysi Jeesuksen ruumista. Pilatus hämmästyi kuullessaan Jeesuksen jo kuolleen. Hän kutsutti sadanpäällikön luokseen ja kysyi, oliko Jeesus jo todella kuollut. Sadanpäällikön vahvistettua asian hän suostui luovuttamaan ruumiin Joosefille. Joosef osti pellavavaatteen, otti Jeesuksen ristiltä, kääri hänet vaatteeseen ja pani hänet valmiiseen kalliohautaan. Hautakammion ovelle hän vieritti kiven. Magdalan Maria ja Joosefin äiti Maria katsoivat, mihin Jeesus haudattiin. Kun sapatti oli ohi, Magdalan Maria, Jaakobin äiti Maria ja Salome ostivat tuoksuöljyä mennäkseen voitelemaan Jeesuksen. Sapatin jälkeisenä päivänä ani varhain, kohta auringon noustua he lähtivät haudalle. Matkalla he puhuivat keskenään: ”Kuka auttaisi meitä ja vierittäisi kiven hautakammion ovelta?” Mutta tultuaan paikalle he huomasivat, että kivi oli vieritetty pois: se oli hyvin suuri kivi. Sisälle hautaan mentyään he näkivät oikealla puolella istumassa nuorukaisen, jolla oli yllään valkoiset vaatteet. He säikähtivät. Mutta nuorukainen sanoi: ”Älkää pelästykö. Te etsitte Jeesus Nasaretilaista, joka oli ristiinnaulittu. Hän on noussut kuolleista, ei hän ole täällä. Tuossa on paikka, johon hänet pantiin. Menkää nyt sanomaan hänen opetuslapsilleen, myös Pietarille: ”Hän menee teidän edellänne Galileaan. Siellä te näette hänet, niin kuin hän itse teille sanoi.” Ulos tultuaan naiset pakenivat haudalta järkytyksestä vapisten. He eivät kertoneet kenellekään mitään, sillä he pelkäsivät.” (Mark. 15: 43 – 16: 8)

Mirhantuojaenaisten sunnuntain evankeliumi keskittyy näihin naisiin. Teksti alkaa arimatialaisen Joosefin toiminnasta. Markus ei yhdistä häntä Jeesuksen opetuslapsiin, mutta Matteuksen mukaan hän oli opetuslapsi (Matt. 27: 57). Markus toteaa hänen olleen neuvoston jäsen.

Joosef ”odotti Jumalan valtakuntaa”. Emme tarkalleen tiedä, mitä valtakunta tässä yhteydessä hänelle tarkoittaa, mutta voimme olettaa, että hän odotti sitä hengellisessä mielessä. Hänhän oli saanut opetusta myös Jeesukselta itseltään. ”Rohkaisi mielensä” voi viitata kahteen asiaan. Ensinnäkin Jeesuksen hautaaminen voisi suututtaa Jeesusta vastustaneet juutalaiset ja aiheuttaa Joosefille vaikeuksia. Toiseksi roomalainen maaherra voisi aiheuttaa pelkoa, maaherra edusti miehitysvaltaa Israelissa.

Kuoleminen ristiinnaulittuna voi kestää jopa kokonaisen vuorokauden. Tämän takia Pilatus hämmästyi kuullessaan Jeesuksen jo kuolleen. Hän varmisti asian sadanpäälliköltä, joka vahvisti Jeesuksen kuoleman. Vasta sen jälkeen Joosef sai luvan haudata Jeesuksen ruumis.

Juutalaisuudessa ei ollut Jeesuksen aikana varsinaisesti ohjeita vainajan pukemisesta. Eri opettajat antoivat erilaisia ohjeita asiasta. Yksi mahdollisuus oli haudata pellavavaatteessa. Se oli edullista ja myös mahdollisti köyhien hautaamisen. Nykyään juutalaisuudessa suositaan valkoista pellavaa kuolinvaatteena.

Jerusalem sijaitsee vuoristossa, jonka kiviaines on kalkkikiveä. Jeesuksen aikana kaupungin ympäristöä olisi voinut pitää ”suurena hautausmaana”. Tapana oli, että ihmiset jo elinaikanaan, jos se oli mahdollista, kaivoivat (kaivattivat) hautaluolan. Vainaja haudattiin mahdollisimman nopeasti, saman päivän aikana, ja laitettiin kivisen hautapaaden päälle hautaluolaan. Vainajaa ei balsamoitu, vaan hänet voideltiin hyväntuoksuksella öljyllä tai laitettiin tuoksuvia yrtejä pellavakankaan sisälle. Noin vuoden kuluttua vainajan luut kerättiin ja laitettiin luu-arkkuun tai -kammioon.

Hautaan viemisen jälkeen haudan suulle laitettiin kivi. Tätä toimitusta olivat myös todistamassa Magdalan Maria ja Joosefin äiti Maria.

Evankeliumitekstin loppuosa on luettu jo pääsiäisyön ristisaaton yhteydessä. Tekstin loppuosan kommentit ovat pääsiäisyön yhteydessä.